

Til	Dato	Vår referanse
Finansminister Trygve Slagsvold Vedum Epost: postmottak@fin.dep.no	25.01.2022	ØH

INNSPILL TIL ARBEIDET MED STATSBUDDSJETTET 2023

De siste to årene har for alvor vist verdien av at Norge er et digitalt land. Vår digitale infrastruktur har vært avgjørende for å håndtere koronapandemien rent helsemessig, men ikke minst avgjørende for både overlevelse og suksess for mange bedrifter og dermed for arbeidsplasser og til syvende og sist også statsfinansene. Rask utbetaling av ulike støtteordninger til de som er rammet har kunnet skje fordi vi allerede har ferdige og velfungerende digitale løsninger. Andre mindre digitaliserte land har slitt betydelig mer enn Norge.

Erfaringene fra de siste årene har også gjort det tydelig at vi må fortsette arbeidet med digital opprustning på alle felt og samfunnsområder. Behovet er stort både når det gjelder å gi alle lik tilgang på digital infrastruktur, sørge for tilstrekkelig digital kompetanse i norske bedrifter og i offentlige etater, omstille og fornye offentlig sektor, utnytte potensialet som ligger i e-helse, sikre oss mot cyberangrep og ikke minst når det gjelder grønn omstilling av Norge for å nå viktige klimamål i 2030 og 2050. Utvikling og implementering av ny teknologi vil være helt avgjørende på alle områder, og ikke minst en viktig forutsetning for regjeringens eget program for industri 4.0. Dessuten må skatte- og avgiftspolitikken stimulere en slik utvikling, ikke bremse den.

Det gjøres mye bra i Norge, og regjeringsplattformen har mange gode intensjoner som bidrar til digital omstilling. Det er allikevel behov for en enda mer overordnet strategi eller «kraftsamling» for digital omstilling slik mange land det er naturlig å sammenligne seg med, er i ferd med å gjennomføre.

I Sverige er det [foreslått](#) et program for et digitalt Sverige 2030 som innebærer en satsing på over 5 mrd. SEK per år knyttet til digitalisering for grønn omstilling (1 mrd. årlig), avansert digitalisering (1 mrd. årlig), Digital infrastruktur (3 mrd. årlig) og digital kompetanse (200 mill. kr. årlig).

Tyskland lanserte i juni 2020 «[Zukunftspaket für das Innovationsland Deutschland](#)» hvor 60 mrd. euro settes av til utdanning, forskning, innovasjon og digital infrastruktur. Flere andre land har tilsvarende strategier og planer.

2023 må derfor bli året hvor vi sammen får til et stort digitalt løft for å ruste Norge for framtiden og startskuddet for Norges kraftsamling.

Når regjeringen nå er i full gang med det viktige arbeidet med statsbudsjettet for 2023, vil vi tillate oss å komme med noen innspill og forslag som kan bidra til både å nå viktige mål i regjeringsplattformen og til det grønne digitale skiftet vi skal gjennom.

IKT-Norge vil peke på følgende 5 områder som helt avgjørende:

1. Digital infrastruktur
2. Digital kompetanse
3. Digital sikkerhet
4. Bedre samhandling mellom offentlig sektor og private leverandører
5. Et skatte- og avgiftssystem som stimulerer digital omstilling

1. Digital infrastruktur

Nesten 240 000 husstander – eller inntil 500 000 nordmenn – mangler tilgang på god digital infrastruktur. Selv om bevilgningene til toppfinansiering av bredbåndsutbygging videreføres på 2022-nivå (om lag 300 mill. kr.) vil det i beste fall først bli i 2030 at «alle er på nett». Svært mange av dem som mangler tilgang til bredbånd bor i mindre sentrale områder hvor det ikke er lønnsomt for private utbyggere å bygge ut, uten offentlig toppfinansiering. Det betyr både digital utenforskap, mindre muligheter for et grønt skifte og til verdiskaping og bedriftsetableringer i disse delen av landet dersom det ikke gjøres mer.

Skal regjeringen lykkes både med en offensiv distriktpolitikk, og å nå de svært ambisiøse målene i regjeringsplattformen om å «sikre at alle husstander der det bor fastboende skal ha tilgang til høyhastighetsbredbånd innen 2025», er det behov for å øke bevilgningene i 2023 betydelig.

IKT-Norge mener at det ideelt sett er behov for 1 mrd. kroner i tilskudd til bredbånd hvert år i de neste 5 årene. Som et minimum, må bevilgningene økes til 500 mill. kroner årlig.

Om nødvendig bør hele eller deler av en økning i bevilgningene til bredbåndsutbygging skje ved omprioritering fra andre distriktpolitiske virkemidler eller fra samfunnsøkonomisk ulønnsomme samferdselsprosjekter til målene er nådd. Økt satsing på bredbåndsutbygging er uten tvil det mest effektive distriktpolitiske virkemiddelet. Samfunnsøkonomisk er også investeringer i digital infrastruktur langt mer lønnsomt enn mange av de store samferdselsprosjektene som nå er under planlegging eller oppstart.

IKT-Norge mener også at regjeringen med fordel kan foreta en gjennomgang av tilskuddsordningen til bredbånd med sikte på å optimalisere prosessen og effekten. Vi bistår gjerne i et slikt arbeid.

2. Digital kompetanse

Økt digital kompetanse handler både om å øke den digitale kompetansen generelt i det norske samfunnet, men ikke minst sikre at norske bedrifter og offentlige etater har tilgang på kompetent arbeidskraft. Norge mangler arbeidskraft med IKT-kompetanse, både generell IKT-kompetanse og kompetanse innen IKT-sikkerhet. Behovet er økende og i rapporten «[Norges behov for IKT-kompetanse i dag og framover nå og fram mot 2030](#)» som fra Samfunnsøkonomisk analyse har utarbeidet for bl.a. IKT-Norge fra 2021 anslås det et behov for 66 prosent flere arbeidstakere med IKT-utdanning fram mot 2030.

Det viktigste enkelttiltaket i statsbudsjettet for 2023 er å øke antall studieplasser innen teknologifag med minimum 1 000 nye IKT-studieplasser, herunder studieplasser knyttet til cyber-sikkerhet. IKT-Norge mener primært at en slik økning må komme i tillegg til eksisterende studieplasser, og sekundært at økningen skjer ved en omprioritering i forhold til andre fag og studieplasser. Dersom det er praktisk mulig bør også antallet fagskoleplasser økes med 100-250 i 2023. Vi viser også til at regjeringen i Hurdalsplattformen har slått fast at de vil «*trappe opp talet på nye studieplassar, med opptrappingsplanar for område med særleg stort kompetansebehov, som læraryrket, sjukepleie, realfag, IKT og medisin*».

I tillegg mener IKT-Norge at det er en stor utfordring at mange barn og unge går på skoler uten tilstrekkelige digitale læremidler. Det er stor forskjell mellom kommuner og mellom skoler, noe som igjen skaper et digitalt utenforskap. Det er mange viktige prosesser under arbeid, både den varslede nye digitaliseringsstrategien for grunnsopplæringen (2022) og anbefalingene fra ekspertgruppen som skal se på bruk av digitale læringsanalyse i grunnskolen, høyere utdanning og fagskoler (2023). Disse prosessene må imidlertid ikke bli en hvilepute for å la være å gjøre nødvendige grep allerede nå. Tilskuddsordningen for innkjøp av digitale læremidler under «den teknologiske skolesekken» bør derfor dobles til 100 mill. kroner i 2023 slik at langt flere elever kan få flere og bedre digitale læremidler.

I tillegg viser vi til forslag om endringer i skattesystemet som kan bidra til å øke den digitale kompetansen.

3. Digital sikkerhet

Vi utsettes for stadig mer alvorlige og mer hyppige cyberangrep. Eksemplene er mange, men bare den siste tiden har vi alvorlige hendelse knyttet til Amedia, Choice Hotels, Stortinget og en rekke norske kommuner med Østre Toten som det mest alvorlige tilfellet. I PSTs [Nasjonal trusselvurdering 2021](#) ble trusler i digitale rom trukket fram som en av de mest alvorlige.

Norge er heldig stilt som er et samfunn hvor tilliten mellom borgere og mellom borgere og viktige samfunnsinstitusjoner er stor. Veldig mye av tilliten er basert på velfungerende og sikker digital kommunikasjon. En velfungerende digital sikkerhet er helt avgjørende for å opprettholde denne tilliten.

IKT-Norge er spesielt bekymret for den digitale sikkerheten i kommunene. Bare ca. 60 prosent av norske kommuner mener at de har sikret sine egne data godt nok. Rapporten «[IT i praksis](#)» (Rambøll 2021) viser at kun 38 prosent av kommunene mener at de selv har tilstrekkelig kompetanse på informasjonssikkerhet. Det er derfor behov for et nasjonalt løft for å ivareta den digitale sikkerhet i kommunene i 2023.

Det kan både skje gjennom en øremerket tilskuddsordning rettet mot kommuner med ekstra behov eller ved at en (eventuell) økning i kommunenes frie inntekter i 2023 begrunnes med nettopp behov for økt satsing på cybersikkerhet i kommunene. I tillegg mener IKT-Norge at det bør stilles krav om å prioritere IKT-sikkerhet i offentlige anskaffelser knyttet til digitale løsninger.

IKT-Norge etterlyser også en bedre organisering nasjonalt og internasjonal og bedre samhandling mellom ulike etater og næringer. IKT-Norge vil peke på finansnæringens Nordic Financial CERT som et vellykket arbeid som med fordel kan overføres andre næringer og offentlige etater og som kan danne grunnlaget for regjeringens varslede nasjonale tiltaksplan for cybersikkerhet i næringslivet. I tillegg kan samhandlingen mellom NSM, politi (PST) og forsvar (e-tjenesten) styrkes og forbedres ytterligere.

Regjeringen bør i tillegg til å utvikle en nasjonal tiltaksplan rettet mot næringslivet, oppdatere hele den nasjonale strategien for digital sikkerhet.

Norge har vært en pådriver når det gjelder analog fred. Nå må vi ta den samme rollen når det gjelder digital fred. Norge må bruke vår plass i FNs sikkerhetsråd til å fremme internasjonale initiativ som kan bidra økt digital sikkerhet både nasjonalt og globalt.

4. Bedre og økt samhandling mellom offentlig sektor og private leverandører

IKT-Norge vil peke på viktigheten av at rollefordelingen mellom privat og offentlig sektor er tydelig og respekteres. Det er i samarbeidet og samspillet mellom det offentlige og private virksomheter at vi får de beste resultatene. IKT-Norge mener derfor at det nødvendige taktskifte i digitaliseringen i offentlig sektor som regjeringen prisverdig tar til orde for i regjeringsplattformen, ikke er ensbetydende med at offentlig sektor selv utvikler digitale prosjekter eller tjenester som er i konkurranse med det som privat næringsliv allerede tilbyr eller kan utvikle. Erfaringene tilsier at mange – ikke alle – egenutviklede digitale løsninger i offentlig sektor både blir dyrere og mindre brukervennlige enn det som eksisterende privat næringsliv kan tilby. Rapporten IT i praksis viser dessverre en negativ utvikling når det gjelder offentlige virksomheter som involverer markedet i sitt arbeid med digital innovasjon.

5. Et skatte- og avgiftssystem som stimulerer digital omstilling

IKT-Norge foreslår seks konkrete skattegrep som kan bidra til en nødvendig digital omstilling.

Fjerne den skattepliktige fordel av telefon og bredbånd betalt av arbeidsgiver. Dagens regler er laget for en annen tid og et annet arbeidsmønster. I en tid med en sterk økning av bruk av hjemmekontor er det urimelig at arbeidstakere skal skattlegges for om lag 4 500 kroner (4 392 kroner i 2021) for en fordel som i liten grad kan hevdes å være en fordel. Snarere framstår det som en ekstra belastning for mange. I tillegg bør skattereglene knyttet til hjemmekontor generelt gjennomgås og forenkles.

Gjeninnføre og utvide ordningen med skatteincentiver for medeierskap. IKT-Norge beklager at regjeringen avvirket ordningen med skatteincentiver for medeierskap i statsbudsjettet for 2022, selv om denne ikke var optimalt utformet. Medeierskap virker positivt på innovasjon og omstilling, reduserer ulikhet og øker samtidig produktivitet og lønnsomhet i bedriftene. IKT-Norge viser til rapporten «[Skatteincentiver for medeierskap](#)» utført av KPMG på vegne av Finansforbundet og Abelia, hvor det er flere modeller for hvordan en slik ordning kan utformes.

Utvide opsjonsskatteordningen til også å gjelde Fintech-selskaper. IKT-Norge har forståelse for at den nye opsjonsskatteordningen bør ha enkelte avgrensninger, men mener at dagens avgrensninger er for generelle og utelukker en rekke selskaper som naturlig bør omfattes av ordningen og ordningens intensjoner. Dagens avgrensninger, når det f.eks. gjelder Fintech-selskaper, er et hinder for digital omstilling, svakt begrunnet og bør enkelt kunne endres.

Gjennomgå og forbedre skattereglene for etter- og videreutdanning for ansatte. IKT-Norge mener at det er behov for å gjennomgå skattereglene for etter- og videreutdanning for ansatte for å sikre økt kompetanse i norske bedrifter. Spesielt innen teknologiutvikling og digitalisering skjer utviklingen så raskt at dagens regelverk framstår som utdatert. Fradragsretten for kostnader til utdanning bør derfor utvides til også å gjelde for videreutdanning og omstilling, ikke kun for å «vedlikeholde oppnådd grad/kompetanse» slik dagens regelverk er utformet.

Gunstigere skatteregler for (enkelte) utenlandske arbeidstakere. Det er sterk internasjonal konkurranse om kompetent arbeidskraft. Mange norske bedrifter er helt avhengig av utenlandsk arbeidskraft, enten midlertidig eller på mer permanent basis. Dette gjelder spesielt innen teknologiutvikling og digitalisering, som igjen er helt avgjørende for grønn omstilling og vekst. IKT-Norge foreslår derfor at det innføres særregler i skattelovgivningen for arbeidstakere innen disse sektorene. Standardfradraget for utenlandske midlertidige ansatte innen teknologi og digitalisering settes til 20 prosent av samme beregningsgrunnlag som minsteinntekt (mot 10 prosent i dag) og kildeskatten settes til 15 (helst) eller 20 prosent (mot 25 prosent i dag) uten øvre tak i antall dager (183 dager/år i dag) og inntekt (643 000 kroner i dag) for samme gruppe.

Fradrag for driftsmidler knyttet til teknologi og digitalisering

Utviklingen innen teknologi og digitalisering skjer raskt. Driftsmidler må oppdateres jevnlig eller blir raskt utdatert. Dagens avskrivningsregler er ikke tilpasset dette, og mange investeringer avskrives lenge etter at de er tatt ut av bruk. Ideelt sett mener IKT-Norge at det bør innføres direkte fradrag for kostnader knyttet til driftsmidler innenfor teknologi og digitalisering, sekundært at det opprettes en egen saldogruppe med avskrivningssats på 40 prosent. IKT-Norge er inneforstått med at det vil være enkelte avgrensingsutfordringer knyttet til dette og ber derfor regjeringen om å sette i gang et internt arbeid, slik at det foreligger et godt beslutningsgrunnlag før budsjettkonferansen i august.

I tillegg til disse fem hovedområdene vil IKT-Norge peke på noen tiltak som ligger under Finansdepartementets eget budsjettområde.

Det ene, som ikke koster noe, er å overføre kunnskap og arbeidsmetodikk fra de vellykkede digitaliseringsprosessene som Skatteetaten har gjennomført, til andre statlige etater som ikke er fullt så vellykket.

Det andre er å etablere et eget innovasjonssenter under Finanstilsynet etter svensk modell. Den svenske Finansinspektionen har et eget [innovationscenter](#) som samarbeider med bransjeorganisasjoner som f.eks. IKT-Norge, Finans Norge, ulike FintTech-huber og -sammenslutninger og øvrige offentlige etater for å stimulere til økt innovasjon og nye digitale løsninger.

Vi har forståelse for at regjeringen må prioritere mellom mange gode formål på statsbudsjettets utgiftsside, men vil likevel peke på at økt digitalisering både kan gi lavere kostnader og bedre løsninger for innbyggere og næringsliv. Vi har også pekt på hvilke omprioriteringer som kan gjøres for å sikre en nødvendig satsing på digitalisering i 2023. I tillegg til det som allerede er nevnt vil vi også peke på at det er relativt store bevilgninger over statsbudsjettet til prosjektene «Felles kommunal journal» og «Helseplattformen». Dette er prosjekter som etter vårt syn i for liten grad stimulerer til utvikling og verdiskaping innen e-Helse hos norske leverandører. Disse prosjektene kan med fordel nedskaleres og omprioriteres til mer målrettede tiltak innen digitalisering.

Beregninger viser at IKT-næringene, gjennom egen produksjon og leveranser til andre næringer, har bidratt til 80 prosent av den samlede produktivitetsøkningen i Norge i perioden 2003–2017. Dersom man ikke klarer å fylle gapet mellom antall arbeidstakere med riktig kompetanse og etterspørselen fra arbeidslivet fram mot 2030 risikerer vi et verditap på 2,2 milliarder årlig.

Vi vil også peke på at Hurdalsplattformen slår fast at regjeringen vil legge til rette for at næringslivet har tilgang på god digital kompetanse og infrastruktur og at videreføring av data har gode rammebetingelser i Norge.

Lykke til med det viktige arbeidet med statsbudsjettet for 2023.

Med vennlig hilsen

Øyvind Husby

Administrerende direktør

IKT-Norge

Epost: husby@ikt-norge.no